

ชื่อโครงการ   โครงการพัฒนาศักยภาพวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล
Strengthening Community Radio for Good Governance

ชื่อที่ปรึกษา   ดร.เอื้อจิต วิโรจน์ไตรรัตน์
Dr.Uajit Virojtrairatt

หน่วยงาน   สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาสังคม
Civil Media Development Institute   CIVICNET Foundation

ระยะเวลาโครงการ   มกราคม 2548 - มกราคม 2549

งบประมาณตามสัญญา   500,000 บาท (ห้าแสนบาท)

-----

1. ขอบเขตของงาน (Terms of reference / proposal)

1.1 ขอบเขตของงานที่ได้รับมอบหมาย พัฒนาศักยภาพวิทยุชุมชน ใน 2 จังหวัด คือ อุบลราชธานี และ นครสวรรค์ ให้สามารถผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับธรรมาภิบาล ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้น ๆ เพื่อสร้างทัศนคติของอาสาสมัครผู้ทำงานวิทยุชุมชนให้มีบทบาทในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

1.2 เป้าหมายหรือผลงานที่ต้องส่งมอบ

- รายงานกระบวนการและผลการดำเนินการ โครงการ พร้อมข้อเสนอแนะ
- วัสดุบันทึกเสียงรายการ และ เอกสารสรุปสาระสำคัญ พร้อมสื่อที่เกี่ยวข้อง

1.3 ระยะเวลาในการให้คำปรึกษา

มกราคม – พฤศจิกายน 2548 ต่อมาได้รับการอนุมัติให้ขยายเวลา ถึง มกราคม 2549

1.4 แนวทางการดำเนินการ

กรอบงานที่ 1 การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ในธรรมาภิบาล

การกำหนดรูปธรรมของประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล

กรอบงานที่ 2 การวางแผนงานรายการ : การกำหนดกรอบเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ

การออกอากาศ การวางแผนการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และ กิจกรรม

กรอบงานที่ 3 การพัฒนาทักษะการผลิตรายการ

กรอบงานที่ 4 การออกแบบการประเมินผล และ การติดตามผลจากการออกอากาศ

กรอบงานที่ 5 การถอดบทเรียนการดำเนินการ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนา คู่มือการดำเนินการวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล

2. การดำเนินการ

2.1 การหาพื้นที่ร่วมโครงการ โดย กพร.กำหนดให้เป็นจังหวัดในภาคเหนือ และ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โครงการจึงกำหนดว่า ในแต่ละ จว.ควรมีสองพื้นที่ คือ วิทยุชุมชนในเขตเมือง และ ในต่างอำเภอ

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กพร. ระบุจังหวัด อุบลฯ และ กาฬสินธุ์ โครงการเลือก จ.อุบลฯ เพราะ มีประสบการณ์ในการทำงานกับ มูลนิธิประชาสังคมจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งดำเนินการจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุประชาสังคม ในเขตอ.เมือง ในส่วนต่างอำเภอ เลือก จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนเสียงแม่มูน ในอ.พิบูลมังสาหาร เป็นพื้นที่ดำเนินการ

- ภาคเหนือ มีคำแนะนำให้ดำเนินการใน จังหวัดพิจญ โลก และ จังหวัดพะเยา แต่เนื่องจาก วิทยุชุมชนจ.พิจญ โลกที่มีฐานกระบวนการโดยชุมชนอย่างแท้จริง ยังไม่เข้มแข็ง และ ชัดเจน โครงการจึงเลือก จ.พะเยาซึ่งขณะนั้น มีวิทยุชุมชนที่กึ่งอำเภอภูซางเพียงแห่งเดียว ต่อมา กพร. แจ้งว่า ดำเนินการในจังหวัดใดก็ได้ในเขตภาคเหนือ จึงเลือกจ.นครสวรรค์ ด้วยเหตุผลเดียวกับการเลือกจ.อุบล โดยองค์กรร่วมงานโครงการคือ นครสวรรค์ฟอรัม ซึ่งดำเนินการ จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนปากน้ำโพ และเป็นแกนขยายการเรียนรู้วิทยุชุมชนไปในต่าง อำเภอด้วย ต่อมา วิทยุชุมชนภูซางมีปัญหาภายใน ไม่พร้อมร่วมโครงการ จึงมีการพิจารณาร่วมกันระหว่างโครงการ และ นครสวรรค์ฟอรัม เลือก วิทยุชุมชนแม่वंก และ วิทยุชุมชน หนองบัว ซึ่งอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ เข้าร่วมโครงการแทน

กรอบงานที่1 1) การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ในธรรมาภิบาล

2) การกำหนดรูปธรรมของประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล

วิธีการ

1) การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ในธรรมาภิบาล โดยการจัดการสัมมนาปฏิบัติการ 1 วัน (ในเดือนเมษายน และพฤษภาคม 2548)สำหรับแต่ละพื้นที่โครงการ (สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีตัวแทนจากทั้งสอง วช.ร่วมการสัมมนาฯ ส่วนภาคเหนือ มีตัวแทนจาก วชช.ปากน้ำโพ จ.นครสวรรค์ และวชช.ภูซางจ.พะเยา เข้าร่วมการสัมมนาฯ เมื่อ วชช.ภูซางขอลอนตัวเนื่องจากมีปัญหาภายใน และเมื่อมีการเลือก วชช.แม่वंก และ วชช.หนองบัว เป็นวชช.ต่างอำเภอ ร่วมโครงการฯ ผู้ประสานงาน นครสวรรค์ฟอรัม และ วชช.ปากน้ำโพ ได้เป็นผู้ถ่ายทอดสาระสำคัญของกิจกรรมนี้ให้ วชช.ทั้งสองแห่ง)

วิทยากร นายแพทย์นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ประธานคณะกรรมการการพัฒนาการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์วุฒิสภา

สรุปสาระสำคัญ คือ

- คำจำกัดความ ธรรมนูญคือ การปกครอง และการบำรุงรักษาบ้านเมืองด้วย คุณความดี ความถูกต้อง

- เป้าหมายธรรมนูญเพื่อ พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สร้างความสมดุล สันติสุขและ เสถียรภาพของสังคม ระหว่าง รัฐ – สังคม - ธุรกิจ

- กฎเกณฑ์หรือกระบวนการสำคัญของธรรมนูญในภาคราชการ คือ การปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความรับผิดชอบ อย่างเปิดเผย โปร่งใส และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

- ธรรมนูญของภาครัฐ ต้องคำนึงถึง สิทธิ เสรีภาพ และ การมีส่วนร่วมของประชาชนรวมทั้ง รัฐธรรมนูญ กฎหมาย ระเบียบ ฯลฯ และ คุณธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณี หรือ กฎเกณฑ์ ที่ไม่ ระบุเป็นลายลักษณ์ อักษร

- ธรรมนูญ จึงเป็นการสร้างคุณค่า และ จิตสำนึกใหม่ ใน ภาครัฐ ภาคสังคม ภาคธุรกิจ รวมทั้ง ในกฎหมาย สื่อ การศึกษา เศรษฐกิจ ฯลฯ

ทั้งนี้ โครงการ ได้แจกเอกสารประกอบการประชุม คือ

- ความเชื่อมโยงระหว่างโครงการพัฒนาศักยภาพวิद्यุชุมชนเพื่อธรรมนูญ กับโครงการ เสริมสร้างธรรมนูญและการให้บริการสังคมของภาครัฐ
- แผนภูมิพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (มาตรา 6)
- แผนภูมิแนวคิดการพัฒนาระบบราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน “ธรรมนูญ”
- ยุทธศาสตร์และจุดมุ่งหมายการพัฒนาระบบราชการไทย
- กรอบในการติดตามตรวจสอบการปฏิรูปงานราชการ และการให้บริการสังคมของภาครัฐ

2) การกำหนดรูปธรรมของประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับธรรมนูญ ด้วยกระบวนการกิจกรรมกลุ่ม เริ่มด้วยการ(1)การวิเคราะห์ ความเห็นต่อหน่วยงานราชการในพื้นที่ ก่อนจะกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ วิถีชีวิตชุมชน ซึ่งกิจกรรมครั้งนี้เป็นจุดเริ่มต้น ต่อมามีกิจกรรมต่อเนื่องจนสามารถดำเนินการในขั้นตอนต่อไป คือ (2) การกำหนดประเด็นเพื่อการผลิตรายการ

(1) การวิเคราะห์ ความเห็นต่อหน่วยงานราชการในพื้นที่

จังหวัดอุบลราชธานี สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

วิद्यุชุมชนประชาสังคม

ตำรวจ - สิ่งที่น่าสนใจ คือ การปฏิบัติงานด้านการจราจรอย่างเคร่งครัด

สิ่งที่ไม่พอใจ ระวัง สงสัย คือ ความไม่สุภาพ การตั้งด่านตรวจ

การเลือกปฏิบัติ การหารเงินจาก ส่วย สิบบน

เทศบาลนคร - สิ่งที่น่าสนใจ คือ บริการที่รวดเร็วดี

สิ่งที่ไม่พอใจ ระวัง สงสัย คือ การทำความสะอาด ถึงขยะ เงินช่วยเหลือน้ำ

ท่วม การคอร์รัปชันงานก่อสร้าง

โรงพยาบาล - สิ่งที่น่าสนใจ คือ บริการดี รวดเร็ว ห้องสมุดดี ทำเลสวย

สิ่งที่ไม่พอใจ ระวัง สงสัย คือ การให้บริการบัตร 30 บาท ความไม่ชัดเจนใน

การใช้บัตรสุขภาพต่าง ๆ คุณภาพยา ค่ายา การวินิจฉัยโรค การตรวจ รักษา

สถานศึกษา - สิ่งที่น่าสนใจ คือ กองทุนกู้ยืม

สิ่งที่ไม่พอใจ ระวัง สงสัย คือ เงินค่าเทอม งบอาหารกลางวัน นมโรงเรียน

การเรียกเก็บเงินค่าบำรุงกิจกรรม คุณภาพอาจารย์ การจัดสรรงบประมาณที่ไม่

เหมาะสม การรับน้องที่ไม่เหมาะสม นักศึกษาไม่สามารถตรวจสอบผู้บริหาร

วิถุชุมชนเสียงแม่มูน

การไฟฟ้าฝ่ายผลิต - สิ่งที่น่าสนใจ ไม่มี

สิ่งที่ไม่พอใจ ระวัง สงสัย คือ การสร้างเขื่อนปากมูน การส่งเสริมการ

ท่องเที่ยว การสร้างภาพ ความไม่โปร่งใสในการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ

จากเขื่อนปากมูน การปล่อยปลา กุ้ง การฟื้นฟูอาชีพชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบล - สิ่งที่น่าสนใจ ไม่มี

สิ่งที่ไม่พอใจ ระวัง สงสัย คือ การบริหารงาน การทำแผนพัฒนา ชุมชน

ความไม่โปร่งใส และ ไม่มีการตรวจสอบ

กรมประมง - สิ่งที่น่าสนใจ ไม่มี

สิ่งที่ไม่พอใจ ระวัง สงสัย คือ การบังคับใช้กฎหมาย งบประมาณใน

การปล่อยปลา

อุทยานแห่งชาติ ห้วยตะนะ - สิ่งที่น่าสนใจ คือ ป่าไม้โตขึ้น ไม่มีการตัดไม้

สิ่งที่ไม่พอใจ ระวัง สงสัย คือ นโยบาย และ การทำงานที่เอื้อประโยชน์ให้

นายทุน เข้าบุกรุก ยึดครองป่า

จังหวัดนครสวรรค์ สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

วิถุชุมชนปากน้ำโพ เริ่มด้วยการวิเคราะห์ สภาพเมืองปากน้ำโพ ในส่วนการทำงาน
ของเทศบาล ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ในด้าน การดูแลการกำจัดขยะ การระบายน้ำเสีย การไม่

สามารถจัดการ ภูมิทัศน์พื้นที่ริมแม่น้ำให้งดงามเพื่อประโยชน์สาธารณะ ต่อมาเห็นว่า ประเด็น แดกมากเกินไป และ ต้องการเพียงประเด็นเดียวที่เป็นเรื่องสำคัญ จึงตกลงเลือกประเด็น บึง บอระเพ็ด เพราะเห็นว่า มีความซับซ้อน ของการแก้ปัญหา ที่ภาครัฐด้วยกันก็มีความคิด และ วิธีการที่แตกต่างกัน ขณะที่ ภาครัฐกิจเอกชน ก็มีความคิดแตกต่างออกไป ส่วนภาคประชาชน ทั่วไป ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจ ไม่สนใจ ทั้งที่บึงบอระเพ็ด คือ เอกลักษณ์ของนครสวรรค์ และ มีความสำคัญทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม นิเวศวิทยา ทั้งเป็นแหล่งอาศัย และ เลี้ยงชีพ ของคนจำนวนมาก

(2) การกำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชน

จังหวัดอุบลราชธานี

- วิทยุประชาสังคม กำหนดประเด็น วินัยจราจร
- วิทยุเสียงแม่มนู กำหนดประเด็น เกษตรอินทรีย์ และ การจัดการลุ่มน้ำ

จังหวัดนครสวรรค์

- วิทยุชุมชนปากน้ำโพ กำหนดประเด็น บึงบอระเพ็ด
- วิทยุชุมชนแม่वंก กำหนดประเด็น ทรัพยากรป่าไม้
- วิทยุชุมชนหนองบัว กำหนดประเด็น การจัดการน้ำ

กรอบงานที่ 2 การวางแผนงานราชการ : การกำหนดกรอบเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ การออกอากาศ รวมทั้งการวางแผนการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และ กิจกรรมเกี่ยวข้องกับ วิธีการ

จังหวัดอุบลราชธานี สรุปสาระสำคัญของกระบวนการทำงานได้ ดังนี้

1) วิทยุประชาสังคม (FM. 103.5 MHz ตั้งอยู่ในสำนักงานสาธารณสุข อ.เมือง)

(1) จัดประชุมกลุ่มผู้ผลิตรายการ กับ ผู้อำนวยการโครงการ จำนวน 2 ครั้ง

ในช่วงเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน 2548 เพื่อออกแบบการนำเสนอรายการ และ วิเคราะห์บทบาทของ หน่วยงานราชการต่าง ๆ ในเรื่องปัญหา การจราจร สรุปสาระ สำคัญได้ ดังนี้

- หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง คือ ตำรวจ เทศบาล โรงพยาบาล ขนส่ง ทางหลวง สาธารณสุข สถานศึกษา ทั้งระดับโรงเรียน และ มหาวิทยาลัย

- หน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรสาธารณกุศลด้านการช่วยเหลือและ บรรเทาสาธารณภัย

- แนวทางการผลิตรายการ ให้นำหนักกับการจัดเวทีสาธารณะ ซึ่งในเมือง อุบลฯมีการ จัดเป็นประจำอยู่แล้วเดือนละครั้ง จากนั้นบันทึกเสียงสาระในเวทีสาธารณะ เพื่อนำไปออกอากาศทาง วิทยุชุมชน แต่จะให้ผู้จัดรายการต่าง ๆ สอดแทรกสาระในรายการ ต่าง ๆ ด้วย

(2) ค้นหาประเด็น “วินัยจราจร” โดยการเปิดสายรับฟังความคิดเห็นจากผู้ฟัง

รายการ ต่าง ๆ ของวิทยุประชาสังคม 6 รายการ คือ เสียงคนชายขอบ/ ป้องกันโรคเพื่อชีวิต/
Saturday Music / What's Radio / Waveวิทยุหิน และรายการ Waveteen Radio ในช่วงวันที่ 28 – 31
พฤษภาคม 2548 พบว่า ผู้แสดงความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นที่ใช้มือถือรีไซเคิล ประเด็นที่สนใจ
เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ หมวกกันน็อก / ไฟจราจร / การรณรงค์ ขับขี่ปลอดภัย และเปิดไฟใส่
หมวก / กฎจราจร ใบขับขี่ สภาพถนน / ทางม้าลาย / การรณรงค์เมาไม่ขับ

(3) จัดเวทีสาธารณะครั้งที่ 1 “จับหนูทำไม วินัยจราจร” ที่ลานโศเภลสาธณะ
ในวันที่ 9 กรกฎาคม 2548 โดยมีการประชาสัมพันธ์ด้วยสปอตวิทยุ ออกอากาศทางวิทยุประชาสังคม และ
การทำป้ายผ้า โปสเตอร์ โดย เชิญตัวแทนจากหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องตามที่ได้ร่วมกันกำหนดจากการ
ประชุม พร้อมทั้งทำเอกสารข้อมูล(fact sheet) แจกผู้เข้าร่วมเวที สรุปสาระสำคัญได้คือ มีข้อเสนอให้
ภาครัฐดำเนินการอย่างรอบคอบในเรื่องการให้ใบอนุญาตขับขี่ และจริงจังในการจับ/ปรับผู้ทำผิดกฎจราจร
รวมทั้งการจัดทำและติดตั้งป้ายจราจรอย่างเหมาะสม สถาบันการศึกษาต้องช่วยในการอบรมบ่มนิสัยวินัย
จราจร ในขณะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องไม่เลือกปฏิบัติ และควบคุมดูแลตามกฎหมาย อย่างเคร่งครัด เท่า
เทียม ไม่ใช่อำนาจอย่างไม่เหมาะสม

(4) นำสาระจากเวทีสาธารณะมาเสนอทาง วิทยุประชาสังคม เอฟ.เอ็ม 103.5 ในช่วง
รายการ ทุงศรีเมืองทุกเรื่องเมืองอุบล ทุกวันจันทร์-ศุกร์ ระหว่างเวลา 17.00-18.00 น. ในวันที่ 18-29
กรกฎาคม 2548 และเปิดสายรับความคิดเห็น สรุปสาระสำคัญที่ได้ คือ ควรมีการสอนเรื่องการจราจรใน
สถานศึกษา เริ่มกันตั้งแต่เด็ก ควรมีการทำการวิจัยเพื่อค้นหา สาเหตุที่คนไม่ปฏิบัติตามกฎจราจร ควร
มีการปรับปรุงคุณภาพพื้นผิวจราจร หากกำลังรอ หรือกำลังปรับปรุง ต้องปิดประกาศแจ้ง ป้ายบอกจราจร
ต้องมืออย่างเพียงพอ เหมาะสม ชัดเจน ควรเคร่งครัดในกระบวนการสอบเพื่อได้รับใบอนุญาตขับขี่ อายุที่
เหมาะสมจะมีใบขับขี่รถจักรยานยนต์ควรเป็น 18 ปี ไม่ใช่ 15 ปี ฯลฯ

(5) สัมภาษณ์ตัวแทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ในรายการ ทุงศรีเมืองทุกเรื่อง เมือง
อุบล ทุกวันศุกร์ ระหว่างเดือน สิงหาคม - กันยายน 2548 โดยเป็นการพูดคุยแบบเจาะลึกกับ หน่วยงาน
ราชการ ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา วินัยจราจร เพื่อให้ข้อมูล ความรู้ และ แจ้งแนวทางแก้ไขปัญหา สรุป
สาระสำคัญจากแหล่งข้อมูลที่ร่วมรายการ ได้ดังนี้

* ผู้ช่วยแขวงทาง – แจ้งบทบาทหน้าที่ และ พื้นที่ / ถนนที่รับผิดชอบ อธิบาย เรื่อง
เกณฑ์การพิจารณาในการกำหนดจุดยูเทิร์น การกำหนดช่วงเวลาทำงานของไฟสัญญาณจราจร การติดตั้ง
และเปิด-ปิดระบบไฟฟ้าเพื่อแสงสว่าง การประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

* ขนส่งจังหวัด – อธิบายขั้นตอนการให้ใบอนุญาตขับขี่ การจัดการอบรม มาตรการ
การติดตามผลการถือครองใบขับขี่ และการติดตามผู้กระทำผิดกฎจราจร การต่อทะเบียนรถ การบังคับใช้
กฎหมาย การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

* ผู้ช่วยฝ่ายปกครองวิทยาลัยเทคนิค – แนวทางการแก้ปัญหาที่ตัวเด็ก เช่น การให้ความรู้

และ การอบรม ให้รู้เรื่องกฎและวินัยจราจร การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องการแต่งรถ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ

* ครูฝึกขับขี่ปลอดภัยของสถานประกอบการภาคเอกชน – อธิบาย ขั้นตอนการฝึก เนื้อหาหลักสูตร ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา เช่น ตั้งค่าปรับสูง หรือ ไม่ต่อทะเบียน ขायรถให้ต่อเมื่อมีใบอนุญาตขับขี่แล้ว จัดสนามแข่งให้พวกเขาชอบซึ่ง ฯลฯ

* อาจารย์มหาวิทยาลัยอุบลฯ – วิเคราะห์สาเหตุของการทำผิดกฎจราจร กับ วิธีและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาจเป็นเหตุให้เกิดการฝ่าฝืนกฎจราจร เพราะ ความเคยชิน ปัญหาและมาตรฐานการปฏิบัติงานของหน่วยงานเกี่ยวข้องพร้อมข้อเสนอแนะ ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เรื่องจราจรให้สังคม ฯลฯ

* นักศึกษามหาวิทยาลัย – ความคิดเห็นต่อสาเหตุการทำผิดกฎจราจร ความคิดเห็นต่อกระบวนการสอบใบขับขี่ที่ยังไม่มีคุณภาพ แนวทางการลดปัญหาคือ เจ้าหน้าที่ต้องเคร่งครัด ผู้ขับขี่ต้องมีวินัย

* เลขานุการชมรมศิษย์พระอรหันต์จั้ง – ปัญหาการจราจรเกิดจากการ ไม่เคารพกฎ การจัดระเบียบของเจ้าหน้าที่ที่อยู่แล้ว ให้ข้อมูลช่วงอายุและเวลากลุ่มรถซึ่ง คือ อายุ 16-17 ปี มักซิ่งกันวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ หลังเที่ยงคืน

(6) นำเสนอข้อมูล และ ให้ผู้ฟังร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาจราจร ซึ่ง เป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งในรายการ เสียงจากคนชายขอบ/ โสเภลยามแลง ฮักแพงแปงอุบล / ออกอากาศทุกบ่ายวันเสาร์ รายการละ 1 ชั่วโมง และรายการ คุยข่าววันนี้ ออกอากาศ วันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ในช่วงเดือน สิงหาคม - กันยายน 2548

(7) กลุ่มผู้ผลิตรายการที่ออกอากาศเรื่อง วินัยจราจร ร่วมประชุม เพื่อรวบรวมประเด็น หรือ สารที่ได้ทั้งปัญหา / คำถาม / ข้อเสนอแนะ จากผู้ฟัง นำเสนอต่อหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เพื่อให้รับทราบ และ เตรียมการสำหรับชี้แจงในการจัดการประชุม หรือ เวทีโต๊ะกลม

(8) จัดเวทีเสวนาโต๊ะกลมเฉพาะกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับปัญหาวินัยจราจร ที่ โรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ ในวันที่ 27 กันยายน 2548 เพื่อให้ทุกฝ่ายได้พบปะหารือ แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และ เพื่อเตรียมการ การจัดเวทีสาธารณะ ครั้งที่ 2 สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

* รองผู้กำกับการสารวัตรจราจร – ดำรวจกวาดขันปัญหาไม่หมด ประชาชนต้องมีจิตสำนึก ต้องสอนกันตั้งแต่เด็ก ต้องร่วมมือกันทั้งครอบครัว ชุมชน หน่วยงานต่าง ๆ

* ตัวแทนสำนักงานขนส่ง – ต้องแก้กฎหมายให้ผู้ได้ใบขับขี่ทุกประเภท อายุต้อง 18 ปี ขึ้นไป ดำรวจต้องให้ความรู้เรื่องวินัยจราจร การอบรมต้องใช้เวลามากกว่าสองชั่วโมง โรงเรียนสอนขับรถยนต์มาตรฐานต่างกัน ต้องควบคุม การให้ใบอนุญาต ไม่มีการเล่นเส้น ต้องใช้ระเบียบเดียวกัน

* ผู้ช่วยแขวงทาง – เด็กอายุ 15 ขอบินอนุญาตขับขี่มอเตอร์ไซด์ได้ แต่ต้องกำหนด

ขนาดความแรงของรถ การประมูลเพื่อหาผู้สร้าง-ซ่อมถนน ยังต้องยึดเกณฑ์ราคา ต่ำ ทำให้ได้งาน ไม่มีคุณภาพ เป็นการยากที่จะกำจัดการแทรกแซงของนักการเมืองในเรื่องการจัดสรรงบประมาณเพื่อตัดถนน แขวงการทางไม่ได้รับผิดชอบถนนทุกเส้น และการอนุญาตให้ติดตั้งป้ายโฆษณาจะไม่อนุญาตป้ายเพื่อการค้า ฯลฯ

* พยาบาลวิชาชีพ – แต่ละหน่วยงาน ควรทำหน้าที่ของตนให้ครบถ้วน ต้องดูแลเจ้าหน้าที่ของตนให้มีวินัยจราจร และต้องมีการประสานความร่วมมือกันอย่างดีระหว่างหน่วยงาน

(9) การจัดเวทีสาธารณะครั้งที่ 2 “โศกโศกอีกทีให้เข้าใจเรื่องวินัยจราจร” ที่ลานโศกโศก สาธารณะ ในวันที่ 8 ตุลาคม 2548 เพื่อติดตามความคืบหน้าการแก้ไขปัญหาจราจรโดยมีการประชาสัมพันธ์ผ่าน วิทยุประชาสังคม และ การทำป้ายผ้า โปสเตอร์ รวมทั้งแจกเอกสารข้อมูล(fact sheet) ในเวทีด้วย สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

- ความสูญเสียจากอุบัติเหตุร้ายรุนแรงบนถนน เป็นความสูญเสียของสังคม พ่อแม่ต้องช่วยกันดูแลลูก สังคมต้องช่วยกันให้เด็กวัยรุ่นได้แสดงออกความภูมิใจตนเองในทางอื่น เช่น ประกวดดนตรี

- เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องกวดขันเรื่องการแต่งรถเพื่อไปแข่ง ทั้งกับเจ้าของรถ และ ร้านที่รับแต่งรถ

- ตำรวจเมื่อมีกำลังไม่พอ ควรตั้งกล้องเก็บภาพในจุดที่มักมีการฝ่าฝืนกฎ การจราจร เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด

- สัญญาณไฟจราจรในแยกหลัก และ เส้นทางหลัก ควรให้ทำงานตลอด 24 ชั่วโมง และผู้รับผิดชอบ ต้องคอยดูแล ซ่อมแซม

- ควรมีการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์แจ้งประชาชนว่า จุดใดคือจุดอันตราย ต่อการเกิดอุบัติเหตุ เพื่อช่วยกันระมัดระวัง

- หน่วยงานที่ดูแลเรื่องสภาพผิวถนน ได้รับงบประมาณ ไม่เพียงพอ และ ในระยะเวลาที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา หรือ ความต้องการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรดูแลสนับสนุน

- โดยสรุป เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงาน ให้ใบอนุญาตต้องเข้มงวดในการออกใบอนุญาต หน่วยงานราชการต้องร่วมมือกันในการสร้างเสริมความรู้ และ วัฒนธรรมการมีวินัยจราจร รวมทั้ง ครอบครัว สถานศึกษา และ ชุมชนต้องร่วมมือกัน อย่างจริงจัง

2) วิทยุชุมชนเสียงแม่มูน (FM. 94.5 MHz ตั้งอยู่ที่ ที่ทำการสหกรณ์การเกษตรปากมูนจำกัด อำเภอพิบูลมังสาหาร) สรุปสาระสำคัญของกระบวนการทำงานได้ ดังนี้

(1) จัดประชุมแกนนำ วชช. เสียงแม่มูน เพื่อกำหนดประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต และ อยู่ในความสนใจของชุมชน 2 ครั้ง ในช่วงเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน 2548 เพื่อสร้าง ความชัดเจนใน โครงการ และ แนวคิดธรรมาภิบาล และเพื่อกำหนดประเด็นในการผลิตรายการ สรุปผลคือ ประเด็น เกษตร อินทรีย์ และ การจัดการลุ่มน้ำมูน

(2) ผลิตสื่อเสียงวัฒนธรรม “หมอลำ” เมื่อวันที่ 11-12 กรกฎาคม 2548 เพื่อลำนำ เรื่องราวเกี่ยวกับประเด็นที่ กำหนดในการผลิตรายการ โดยเชิญ หมอลำ ในเขต 3 อำเภอ คือ พิบูลมังสาหาร สิรินคร โขงเจียม มาบันทึกเสียง ที่ วิทยุชุมชนเสียงแม่มูนเพื่อนำไปใช้ ประกอบในรายการ มีหมอลำที่สนใจมาลำนำบทกลอน 10 คน มีหมอลำแคน หมอลำซอ มาเล่นดนตรีให้ 4 คน ได้เพลงกลอน 53 กลอน ความยาวร่วม 3 ชั่วโมง แบ่งหมวดหมู่ตาม เนื้อหาได้เป็น 3 หมวด คือ 1) ชุดการละ คือ การลำยก้อ ยอครู หรือลำไหว้ครู 2) ชุดการเมืองเรื่องไต่บ้าน ว่าด้วย ประวัติศาสตร์ประชาธิปไตย การต่อสู้ของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบจาก นโยบายภาครัฐ และ ธรรมาภิบาล 3) วิธีชีวิตชุมชนลุ่มน้ำแม่มูน

(3) จัดเวทีสาธารณะ “เกษตรอินทรีย์ วิถีชุมชน” เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2548 ที่ ศูนย์ภูมิปัญญาไต่บ้าน อ.พิบูลมังสาหาร โดยเชิญ ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐคือ นายอำเภอ เกษตร อำเภอ สาธารณสุขอำเภอ ชกส. อำเภอ เกษตรกรที่มีความโดดเด่นในวิถีเกษตรอินทรีย์และ ชาวบ้าน ในเขต อ. พิบูลมังสาหาร อ.สิรินคร และ อ.โขงเจียม เข้าร่วมเวที ดำเนินรายการ โดย ตัวแทนชุมชนที่เป็นอาสาสมัครวิทยุชุมชน สาระสรุปที่น่าสนใจ คือ ทางฝ่ายชาวบ้านวิถีเกษตรอินทรีย์ เห็นว่า เกษตรอินทรีย์ มีผลดีต่อสิ่งแวดล้อม และ ธรรมชาติ มีผลดีต่อสุขภาพ และเศรษฐกิจ ของผู้ปฏิบัติ แม้รัฐบาลจะประกาศ เป็นวาระแห่งชาติ แต่กลับไม่จริงจัง ขณะที่เกษตรกรส่วนใหญ่ก็ยังเคยชินกับความสะดวก ง่าย เห็นผลเร็ว ในระยะสั้น จึงยังใช้ปุ๋ยเคมีกัน แต่หน่วยงานรัฐก็มองประชาชนเป็น ลูกค้า ยังมีการนำปุ๋ยเคมีมาขาย มากกว่าณรงค์เรื่องการทำและใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หน่วยงานด้านการศึกษา ก็ยังมัวเชิญชวนเรื่องการกินอาหาร ครบหมู่ การปรุงอาหารให้ปลอดภัย ไม่ทำงานรณรงค์สร้างอาหารปลอดภัยตั้งแต่กระบวนการ ผลิต ทางด้านตัวแทนหน่วยงานราชการได้ชี้แจงเรื่องที่ยังขายปุ๋ยเคมี เพราะถ้า ปล่อยให้เกษตรกรซื้อจาก พ่อค้า ราคาจะแพง

(4) จัดเวทีสาธารณะ “ธรรมาภิบาลกับการจัดการลุ่มน้ำมูน” เมื่อวันที่ 23 กันยายน 2548 ที่ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี โดยเชิญ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และ นักวิชาการ และ ชาวบ้านในเขต อ. พิบูลมังสาหาร อ.สิรินคร และ อ.โขงเจียม เข้าร่วมเวที และเชิญ อาจารย์ นักศึกษา และ ผู้สนใจเข้าร่วม ฟังด้วย ในส่วนการเสวนานำ ดำเนินรายการโดย อาจารย์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ที่มีประสบการณ์ใน การทำงานชุมชนที่เป็นที่ยอมรับ ผู้ร่วมเสวนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการฝ่ายประสานงานและการจัดการ ลุ่มน้ำมูน กรมทรัพยากรน้ำ นักวิชาการม.อุบลฯที่ทำงานวิจัยเกี่ยวกับเขื่อนปากมูน ผู้ทำงานเกี่ยวข้องจาก องค์กรพัฒนาเอกชน และตัวแทนชาวบ้าน ในขณะที่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ไม่ส่งวิทยากรมาตามที่ โครงการเชิญไป สาระสรุปที่น่าสนใจ คือ ฝ่ายประชาชนนำเสนอว่า การจัดการลุ่มน้ำที่เป็นมาและที่ เป็นอยู่ขาดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากประชาชน ประชาชนยังขาดความชัดเจนและความไว้วางใจใน

ร่างกฎหมายนำ แม่วิทยุทธศาสตร์นี้ ไม่สามารถได้ข้อสรุปที่เป็นทางออกหรือ แนวทางดำเนินการ การจัดการลุ่มน้ำ แต่ก็เป็นที่ได้สร้างความรู้สึกอันดีระหว่างตัวแทนภาคราชการ กับ ตัวแทนประชาชนที่ เข้าร่วมเวที และน่าจะมีผลพัฒนาไปในทางที่ดี ถ้าภาคราชการ สามารถดำเนินการได้ตามที่นำเสนอในเวที แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า แม่วิทยุทธศาสตร์เสี่ยงแม่มูน จะ ออกแบบให้มีการจัดเวทีในสถาบันการศึกษา เพื่อต้องการยกระดับประเด็นปัญหาลุ่มน้ำมูนเป็น เรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ในการจัดการลุ่มน้ำอย่างมีส่วนร่วมจากชุมชน และ เพื่อมิให้ ถูกมองว่าเป็นเวทีของกลุ่มคัดค้านการสร้างเขื่อน แต่กลับมีนักศึกษา และ อาจารย์เข้าร่วมน้อยมาก ผู้เข้าร่วมเวทีส่วนใหญ่ จึงเป็นตัวแทนชุมชนจากสามอำเภอเท่านั้น และ ผู้เข้าร่วมเวทีให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

ทั้งนี้ ก่อนการจัดเวทียุทธศาสตร์ในแต่ละครั้ง ได้กำหนดให้มีการประชุมตัวแทนวิทยุชุมชน และ ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมการประเด็น และมีกระบวนการ คัดเลือกผู้ดำเนินรายการ และการเตรียมความพร้อมด้านทักษะการดำเนินรายการด้วย

(5) ที่ปรึกษา โครงการของวิทยุชุมชนเสี่ยงแม่มูน รับผิดชอบ จัดทำกลุ่มเสียงเนื้อหา เพื่อให้ผู้ผลิตรายการ นำไปออกอากาศทาง รายการอีสานบ้านเฮา เวลา 8.00-9.00 น. ทุกวัน สุภร์-เสาร์-อาทิตย์ และออกอากาศข่าวทางรายการ เฮ็ดอยู่เฮ็ดกิน เวลา 13.00-14.00 น. ในช่วงเดือน กันยายน – ตุลาคม 2548

จังหวัดนครสวรรค์ สรุปสาระสำคัญของกระบวนการทำงานได้ ดังนี้

1) วิทยุชุมชนปากน้ำโพ จ.นครสวรรค์ (FM.89.75 MHz ตั้งอยู่ที่วัดโพธาราม อ.เมือง)

กระบวนการดำเนินงานประกอบด้วย

(1) การประชุมคณะกรรมการจุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนปากน้ำโพ ที่วัดโพธาราม อารามหลวง เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2548 เพื่อเตรียมความพร้อมกระบวนการทำงาน ในโครงการพัฒนาศักยภาพวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล และจัดทำแผนปฏิบัติงานเพื่อนำเสนอผู้อำนวยการโครงการ

(2) การประชุมสัมมนาปฏิบัติการเพื่อ “เตรียมความพร้อม งานผลิตรายการวิทยุชุมชนปากน้ำโพเพื่อธรรมาภิบาล” วันที่ 30 – 31 กรกฎาคม 2548 ที่ศูนย์ฯ สข.ภาคเหนือ คณะทำงานฯ วิทยุชุมชนปากน้ำโพ ได้มีมติที่จะนำประเด็นบึงบอระเพ็ด เป็นประเด็นหลักในการทำรายการวิทยุเพื่อธรรมาภิบาล รายการ “รู้บ้าน ส่องเมือง บึง บอระเพ็ด” ทุกวันเสาร์ เวลา 9.00 – 10.00 น. และจัดทำแผนปฏิบัติงานการผลิตรายการแต่ละสัปดาห์ ประกอบด้วย ประวัติ “ภูมิหลัง และ สภาพธรรมชาติของบึงบอระเพ็ด , การพูดคุยกับชุมชนผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ในเขตบึงบอระเพ็ดเพื่อได้ข้อมูลสภาพ ชีวิต ความต้องการ , การพูดคุยกับ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อได้ ข้อมูลด้านนโยบาย แผนงาน ปฏิบัติการ, การพูดคุยกับภาคธุรกิจเอกชน รวมทั้งการท่องเที่ยวเพื่อทราบ แนวคิดทางธุรกิจต่อบึงบอระเพ็ด และแผนงานของการท่องเที่ยว , การนำเสนอเรื่องความขัดแย้งเกี่ยวกับบึงบอระเพ็ด ฯลฯ

จุดมุ่งหมายของรายการ เพื่อให้ผู้อาศัยในเขตบึงบอระเพ็ด และ ผู้ฟัง เกิดความรู้ ความ

เข้าใจ ในเรื่องเกี่ยวกับบึงบอระเพ็ด และ สนใจ ต้นตัว มีส่วนร่วม จนทำให้เกิดการร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาบึงบอระเพ็ด

รูปแบบการนำเสนอจะเป็นนิตยสารเชิงประเด็น (Issue based) ประกอบด้วย การพูดคุย สัมภาษณ์แหล่งข้อมูล การทำ vox pop หรือสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ความเห็นหลากหลายต่อประเด็นหรือคำถามเดียวกัน การจัด “สภากาแฟ” หรือเวทีการพูดคุยในพื้นที่ การให้ผู้ฟังร่วมแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์ จดหมาย

มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การออกอากาศรายการ โดยการจัดทำและออกอากาศสปอตวิทยุทาง วชช.ปากน้ำโพ การทำแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์รายการ การจัดทำรถเคลื่อนที่เพื่อวิ่งประกาศแจ้งในชุมชนเขตเทศบาล

(3) การลงพื้นที่ประสานงาน/ชี้แจงโครงการฯ ที่ อ.แม่वंงก์ วันที่ 21 สิงหาคม 2548

(4) การสัมมนาปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการผลิตรายการวิทยุ Vox Pop และ สภากาแฟ วันที่ 27 สิงหาคม 2548 ที่อุทยานนกน้ำ จังหวัดนครสวรรค์ มีผู้เข้าร่วมประชุม 20 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจาก วิทยุชุมชนทั้ง 3 แห่ง ที่ร่วมโครงการ

(5) การลงพื้นที่ประสานงาน/ชี้แจงโครงการฯ ที่ อ.หนองบัว วันที่ 13 กันยายน 2548

(6) การลงพื้นที่ประสานงานโครงการฯ ที่ อ.แม่वंงก์ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2548

(7) การสนับสนุนงบประมาณดำเนินการแก่ อ.หนองบัว และ อ.แม่वंงก์ วันที่ 11

พฤศจิกายน 2548

(8) การผลิตและออกอากาศรายการ “รู้บ้าน ส่องเมือง บึงบอระเพ็ด” ความยาวรายการ 1 ชั่วโมง จำนวน 18 รายการ ออกอากาศ ครั้งแรกวันเสาร์ ที่ 3 กันยายน 2548 และครั้งสุดท้ายวันเสาร์ที่ 31 ธันวาคม 2548 โดยมีกระบวนการทำงาน ได้แก่ การศึกษา ค้นคว้า/รวบรวมเอกสาร , การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล , การจัดเวทีเสนาในพื้นที่ , การสัมภาษณ์ชาวบ้าน/ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง การร่างบทรายการวิทยุ , การนำข้อมูล/เทปสัมภาษณ์ มาผลิตรายการ

(9) สรุปสาระสำคัญของแต่ละรายการ

ตอนที่ 1 “ประวัติบึงบอระเพ็ด” ผู้ร่วมรายการ – อดีตพรานล่านก ตัวแทนคนอาศัยรอบบึง และ เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาบึงบอระเพ็ด สาระสำคัญเล่าถึงสภาพในอดีตของบึงบอระเพ็ด และ วิถีชุมชนในพื้นที่บึง

ตอนที่ 2 “ชีวิตชาวนารอบบึงฯ” ผู้ร่วมรายการ – ตัวแทนชาวนา สาระสำคัญ นำเสนอวิถีชีวิตชาวนา ในอดีต กับ ในปัจจุบัน

ตอนที่ 3 “โรงเรียนริมบึง” ผู้ร่วมรายการ – เจ้าหน้าที่สถานีส่งเสริมพัฒนาและอนุรักษ์สัตว์ป่า บึงบอระเพ็ด 2 คน ครูและนักเรียนโรงเรียนบึงบอระเพ็ดวิทยา จำนวน 4 คน สาระสำคัญคือ งานการสร้างความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติ และระบบนิเวศน์ของบึงบอระเพ็ด ที่ดำเนินการโดย หน่วยงานกรมป่าไม้ และ โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่

ตอนที่ 4 “พรานปลา” ผู้ร่วมรายการ – เจ้าหน้าที่สถานีส่งเสริมพัฒนาและอนุรักษ์สัตว์ป่า บึงบอระเพ็ด 2 คน ชาวบ้านจากกลุ่มแพบ้านหัวดง 2 คน สารระสำคัญ คือ การเป็นแหล่งสัตว์น้ำที่สมบูรณ์ในอดีต สภาพการหาปลาในปัจจุบัน

ตอนที่ 5 “การเพาะพันธุ์ปลา” ผู้ร่วมรายการ – ประธานสภา อบต.ทับกฤช และ ผู้ประกอบอาชีพเพาะพันธุ์ปลา สารระสำคัญ คือ อบต.เสนอแนวทางการจัดการน้ำเพื่อการเพาะพันธุ์ปลา ผู้ประกอบอาชีพเพาะพันธุ์ปลาเสนอการทำอาชีพ และ ปัญหา

ตอนที่ 6 “คนเก็บผักในบึง” ผู้ร่วมรายการ - เจ้าหน้าที่สถานีส่งเสริมพัฒนาและอนุรักษ์สัตว์ป่า บึงบอระเพ็ด 2 คน ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพเก็บผัก 2 คน สารระสำคัญ คือ สภาพการประกอบอาชีพเก็บผักในอดีต และ ปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการรับการช่วยเหลือจากราชการของผู้ประกอบอาชีพในปัจจุบัน

ตอนที่ 7 “พบนายก อบจ.” ผู้ร่วมรายการ – นายก อบจ. สารระสำคัญ คือแผนพัฒนาบึงบอระเพ็ดในส่วนที่อยู่ในการดูแลของ อบจ. ด้านการเกษตร การประมง การท่องเที่ยว ระยะที่ 1 ใช้งบประมาณ อบจ. 263 ล้านบาท ทำพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ , การสร้างฟาร์มกระชัง และ การแสดง , การทำบ้านพักรับรอง และร้านค้า OTOP ระยะที่ 2 จะขอการสนับสนุนจาก การประชุมกรม.สัตยูกรที่นครสวรรค์ ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2548 จำนวน 334 ล้านบาท เพื่อสร้างอาคารอเนกประสงค์เป็นศูนย์ประชุม และการแสดงสินค้า , การสร้างอาคารหอจดหมายเหตุ ระยะที่ 3 จะของบจาก กรม. จำนวน 868 ล้านบาท เพื่อจัดการน้ำโดยขุดลอกบึง มาทำเป็นเกาะ ปัญหาการจัดการบึงบอระเพ็ดของหน่วยงานราชการ คือ การขาดเอกภาพ และ เจ้าภาพที่ชัดเจน

ตอนที่ 8 “ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด” ผู้ร่วมรายการ – นักวิชาการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด สารระสำคัญ คือ บทบาทหน้าที่ และการดำเนินการของศูนย์ฯในพื้นที่บึงบอระเพ็ด

ตอนที่ 9 “อุทยานนกน้ำ” ผู้ร่วมรายการ – เจ้าหน้าที่สถานีส่งเสริมพัฒนาและอนุรักษ์สัตว์ป่า บึงบอระเพ็ด นายก และ ปลัด อบต.พระนอน สารระสำคัญ คือ การทำงานด้านการอนุรักษ์ และให้ความรู้ เรื่อง นกในธรรมชาติ พืชพันธุ์ไม้ และ ระบบนิเวศน์ ของสถานีส่งเสริมฯ และการประสานงานกับ อบต.

ตอนที่ 10 “มติกรม.สัตยูกรในเรื่องการท่องเที่ยว” ผู้ร่วมรายการ – นักท่องเที่ยว สารระสำคัญ คือ นำเสนอสารระสำคัญของมติ กรม.เมื่อ 1 พ.ย. 2548

ตอนที่ 11 “มติกรม.สัตยูกร กับบึงบอระเพ็ด” ผู้ร่วมรายการ – นายก อบจ. สารระสำคัญ คือ มติ กรม.ที่มีผลต่อการพัฒนาบึงบอระเพ็ด กับข้อเสนอของ อบจ.

ตอนที่ 12 “พื้นที่เขาพนมเศษ” ผู้ร่วมรายการ – นายก อบต.พนมเศษ ตัวแทนจากชมรมสามัคคีคนรักบึงบอระเพ็ด สารระสำคัญ คือ สภาพพื้นที่ และ วิถีชีวิตชุมชนในพื้นที่เขาพนมเศษ แผนการพัฒนาบึงฯของ อบต. และผลกระทบต่อชุมชน

ตอนที่ 13 “พบนายก อบจ.หลัง กรม.มีมติ” ผู้ร่วมรายการ – นายก อบจ. สารระสำคัญคือ กรม.ไม่เห็นด้วยกับการขุดบึงเพื่อทำเกาะแต่ควรเอาไปทำแนวคันดินคันเขต มีการให้ตั้งคณะกรรมการบริหารบึงบอระเพ็ด

ระดับชาติ ต้องสร้างความเข้าใจร่วมในการพัฒนาบึงฯ เพราะสภาพปัญหาในปัจจุบันคือการแย่งชิงเพื่อใช้ทรัพยากรน้ำ และ พื้นที่ อย่างนี้ถึงประโยชน์ตนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 14 “ชนารักษ์พื้นที่นครสวรรค์” ผู้ร่วมรายการ –ชนารักษ์พื้นที่นครสวรรค์ สาระสำคัญ คือ เมื่อมีการประกาศพื้นที่ 132,737 ไร่เป็นแผ่นดินเพื่อบำรุงสัตว์น้ำ เป็นการให้ประโยชน์ของแผ่นดิน จึงตกเป็นที่ราชพัสดุ ที่กรมชนารักษ์ ต้องดูแล ขณะนี้ต้องรังวัดที่ดิน ดำรวจการใช้ที่ดิน ปัญหาคือ การทับซ้อนสิทธิในที่ดินทำกินของราษฎร และการที่ต่างฝ่ายต่างใช้น้ำและพื้นที่ อย่างนี้ถึงประโยชน์ตนเป็นสำคัญ

ตอนที่ 15 “หาญณรงค์-สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมฯ” ผู้ร่วมรายการ –นายหาญณรงค์ สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ และผู้ช่วยเลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย และ ตัวแทนชาวบ้านตำบลพระนอน สาระสำคัญ คือ การที่อบจ.จะพัฒนาบึงฯต้องฟังชาวบ้าน ในเขตพื้นที่ชุ่มน้ำ ต้องมีการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่คำนึงถึงความยั่งยืน ไม่ทำลายระบบเดิมที่เป็นอยู่

ตอนที่ 16 “คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมภาคเหนือตอนล่าง” ผู้ร่วมรายการ –ตัวแทนคณะกรรมการฯ และตัวแทนชาวบ้านจากตำบลพระนอน สาระสำคัญ คือ อดีตบึงบอระเพ็ดเป็นหนองน้ำใหญ่ที่สมบูรณ์ด้วยทรัพยากร ต่อมา การพัฒนาของ อบต. 10 ตำบล ทำให้น้ำลดลง เพราะทำถนนขวางทางน้ำ การพัฒนาบ่อเลี้ยงปลาเศรษฐกิจร่วมสองร้อยบ่อ ฯลฯ เมื่อน้ำลด สัตว์น้ำ นก และ พันธุ์พืช ป่าไม้ ก็ลดหาย การพัฒนาที่ขาดการศึกษา และ รับฟังชุมชน ส่งผลกระทบทั้งต่อสิ่งแวดล้อม และ ชีวิตชุมชน

ตอนที่ 17 “รวมมิตรบึงฯ-ทบทวนความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง” ผู้ร่วมรายการ – ตัวแทนคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมภาคเหนือตอนล่าง นายก อบจ. ตัวแทนชาวบ้านจากตำบลพระนอน ตัวแทนชมรมสามัคคีคนรักบึงบอระเพ็ด สาระสำคัญ คือ ตัดต่อเสียงการให้สัมภาษณ์บุคคลที่เป็นตัวแทนกลุ่มที่มีส่วนได้เสีย จากการพัฒนาบึงบอระเพ็ด

ตอนที่ 18 “ผลการประชุมคณะกรรมการบริหารบึงบอระเพ็ดระดับชาติ” ผู้ร่วมรายการ – นายก อบจ. สาระสำคัญ คือ ที่ประชุมเห็นพ้องกันว่า ต้องพัฒนาและขุดลอกบึง ต้องกันแนวเขตบึงเพื่อป้องกันการบุกรุก อบจ.เสนอให้ใช้แนวทางการแก้ไขปัญหามาจากผลการศึกษาของกรมชลประทาน ที่เน้น การส่งผลกระทบต่อชาวบ้านน้อยที่สุด และ ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วม และต้องรอดูการตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัดว่าจะมีการตั้งตัวแทนชาวบ้านเป็นกรรมการหรือไม่

2) วิทยุชุมชน หนองบัว (FM 102.75 MHz ตั้งอยู่ที่ อาคารชมรมอาสาสมัครสาธารณสุข อ. หนองบัว) เป็นพื้นที่ขาดแคลนน้ำ มีคลองขุด 3 สายแต่ตื้นเขิน เคยเป็นพื้นที่ทำเหมืองแร่ดิบซั่ม เมื่อร่วม 40 ปีที่แล้ว ทำให้มีแอ่งขังน้ำหลายแห่ง แต่ใช้อุปโภคบริโภคไม่ได้ ใช้ได้เฉพาะการเกษตร กลุ่มแกนนำในการจัดตั้งวิทยุชุมชน คือ ประชาคมหนองบัว รายการเพื่อธรรมชาติ ออกอากาศในรายการ “หนองบัววันนี้” ทุกวันอังคาร เวลา 10.30 – 11.00 น เริ่ม ออกอากาศวันที่ 15 พฤศจิกายน 2548 เป็นรายการพูดคุย โดยทยอยเชิญตัวแทนประชาคม กับ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 9 ตำบลมาร่วมรายการ

กระบวนการทำงานก่อนการผลิตรายการ ประกอบด้วย

(1) การกำหนดประเด็น “การจัดการน้ำ” จากการจัดเวทีประชาคมระดับอำเภอ ในช่วงเดือนตุลาคม 2548

(2) การลงพื้นที่ใน 9 ตำบล เพื่อเก็บข้อมูลทั้งโดยการสำรวจพื้นที่ และ สอบถามชาวบ้าน เพื่อนำข้อมูลมานำเสนอในรายการ

(3) การจัดทำยุทธศาสตร์น้ำของทั้งอำเภอ โดย ประชาคมหนองบัว เพื่อนำเสนอโครงการต่อ กรม.สัจจกรที่นครสวรรค์ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2548

(4) การเปิดเวทีประชาคมระดับตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำของตำบล เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 13 ธันวาคม 2548 เพื่อนำข้อมูลมานำเสนอในรายการ หากเมื่อมีความพร้อมทางเทคนิค จะถ่ายทอดสดเพื่อออกอากาศ

(5) การเชิญตัวแทนประชาคมอำเภอหนองบัว และ นายก/ผู้บริหาร อบต. มาสนทนาในรายการ ในเรื่อง แนวคิด แนวทางการจัดการน้ำของประชาคมระดับอำเภอ และ แผนการพัฒนาแหล่งน้ำของ อบต.ในแต่ละตำบล

(6) การผลิตและออกอากาศรายการ สารสาระสำคัญ ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการพูดคุยระหว่างผู้ดำเนินรายการสองคนในสาระเกี่ยวกับ โครงการวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล และชี้ให้เห็นสภาพปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำของหนองบัว

ตอนที่ 2 “ยุทธศาสตร์พัฒนาแหล่งน้ำ” วิทยากร –ตัวแทนประชาคมอำเภอหนองบัว สาระสำคัญ คือ สภาพปัญหา และ แนวทางแก้ไข ซึ่งเป็นข้อเสนอจากการจัดประชุมผู้แทนจาก 9 ตำบล

ตอนที่ 3 “ความเป็นไปได้ของการจัดทำแหล่งน้ำ” วิทยากร - ตัวแทนประชาคมอำเภอหนองบัว สาระสำคัญ คือ การวางแผนพัฒนาแหล่งน้ำของทั้งสามอำเภอร่วมกัน

* ทางผู้รับผิดชอบรายงานเพียงแค่นี้ โดยแจ้งว่า รายการเป็นการจัดสด และเครื่องบันทึกเทปเสีย แต่รายการยังคงออกอากาศอยู่

3) วิทยุชุมชนแม่वंก (FM 102.75 ตั้งอยู่ที่ อาคารจำหน่ายสินค้า OTOP อบต.เขาชนกัน) แม่वंกเป็นพื้นที่ป่า ช่วง 7-8 ปีที่ผ่านมามีแต่เขาหัวโล้น ตอนนี้มีป่าที่ชุมชนร่วมกันปลูก กลุ่มแกนดำเนินการวิทยุชุมชน คือ เครือข่ายแม่वंกชุมชนคนรักป่า รายการวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาลเริ่มออกอากาศตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2548 ในรายการ คนรักป่า ที่ออกอากาศทุกวันจันทร์ พุธ และ ศุกร์ เวลา 10.00-11.00 น. โดยนำเสนอประเด็นทรัพยากรธรรมชาติ-ป่าไม้ ทุกวันจันทร์ และ ศุกร์

กระบวนการทำงานประกอบด้วย

(1) การประชุมแกนนำวิทยุชุมชนแม่वंกเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการ

(2) ผู้รับผิดชอบรายการเข้าร่วมประชุมเวทีระดับชุมชน ระดับตำบลที่มีเป้าหมายสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่า

(3) ให้อาสาสมัครนักเรียน 20 คน และ กลุ่มเยาวชนรักแม่वंก ออกสำรวจหาข้อมูล

ชุมชน เกี่ยวกับ เรื่องป่าชุมชน เช่น การทำมาหากินของชาวบ้าน การดูแลป่าของเจ้าหน้าที่ เพื่อนำมาเสนอ
ในรายการ

(4) การลงพื้นที่สร้างเขื่อนยาง เพื่อสัมภาษณ์ผู้ที่ได้รับผลกระทบ

(5) การอบรมนักสืบสายน้ำ เมื่อ 14 ธันวาคม 2548 เพื่อให้ทำหน้าที่เก็บข้อมูลพืชและสัตว์
น้ำ เพื่อนำมาเสนอในรายการ

รูปแบบรายการเป็นการพูดสลับเพลง โดยผู้ดำเนินรายการ 1 คน สรุปสาระจากรายการที่
นำเสนอ ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 “แนะนำวิทยุชุมชนเพื่อธรรมชาติ” งานที่เครือข่ายแม่วงก์ชุมชนคนรักป่า ได้ดำเนินการ

ตอนที่ 2 “เขื่อนยางแม่วงก์ตอนที่ 1” นำเสนอข้อมูลการทำเขื่อนยาง และ ข้อดี – ข้อเสียที่จะเกิดกับ
ชุมชน การชวนให้ชุมชน ติดตามตรวจสอบการทำงานของภาครัฐในเรื่องนี้

ตอนที่ 3 “เขื่อนยางแม่วงก์ตอนที่ 2” ผลกระทบของการมีเขื่อนยาง ต่อการวางไข่ของปลา และ การเป็น
แหล่งกักน้ำผสมสารเคมี

ตอนที่ 4 “นักสืบสายน้ำ ตอนที่ 1” ข้อมูลจากเยาวชนที่สำรวจคุณภาพน้ำ และ สัตว์น้ำที่แก่งแม่ระบบ
และช่วงคลองแม่เหล็กต่อลำน้ำแม่วงก์

ตอนที่ 5 “นักสืบสายน้ำ ตอนที่ 2” ข้อมูลจากเยาวชนที่สำรวจคุณภาพน้ำ และ สัตว์น้ำที่บ้านบาง
มะค่า วังชัน และ ตลุกข่อยน้ำ ช่วงปลายที่ต่อแม่น้ำสะแกกรัง

* ทางผู้รับผิดชอบรายงานเพียงแค่นี้ แต่รายการยังคงออกอากาศอยู่

กรอบงานที่ 3 การพัฒนาทักษะการผลิตรายการ และการดำเนินงานโครงการ ดำเนินการโดย
ผอ.โครงการฯ ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาทักษะการผลิตรายการ และการประเมินผลรายการ
แต่ทั้งนี้ เป็นไปตามความต้องการของผู้ร่วมโครงการ ฯ ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินการให้ สรุปได้ดังนี้

- วิทยุชุมชนเสียง แม่มูน จ.อุบลฯขอให้จัดกิจกรรม การวางแผนงานการจัดเวทีสาธารณะ
การพัฒนาทักษะการดำเนินรายการ และ การจัดประชุมสมัชชาคนฟัง
- วิทยุประชาสังคม จ.อุบลฯขอให้จัดกิจกรรม การพัฒนา วิธีการวิเคราะห์เพื่อค้นหา
แหล่งข้อมูล การกำหนดผู้ร่วมเวทีสาธารณะ และ แนวทางการประเมินผลรายการ
- วิทยุชุมชนสามแห่ง ในจ.นครสวรรค์ ขอให้พัฒนาทักษะการออกแบบรายการ การเก็บข้อมูล
การผลิตรายการ vox.pop การสัมภาษณ์ และ แนวทางการประเมินผลรายการ

กรอบงานที่ 4 การออกแบบการประเมินผล และ การติดตามผลจากการออกอากาศ ทั้งนี้
เป็นไปตามความพร้อม และ ความต้องการของแต่ละวิทยุชุมชนที่ร่วมโครงการ

- วิทยุชุมชน เสียงแม่มูน ประเมินผล โดย การ “ฝากฟัง” และ จัด “สมัชชาคนฟัง”
- วิทยุชุมชนประชาสังคม ประเมินผลโดย สังเกตการเปลี่ยนแปลงท่าที / ความร่วมมือของ

- บุคลากรภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และ ท่าที หรือ ปฏิบัติการของ ผู้ฟัง / ชุมชน
- วิทยุชุมชนปากน้ำโพ ประเมินผล โดยพิจารณา ท่าทีของการให้ความร่วมมือของ แหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน รวมทั้ง การร่วมกันประเมิน เพื่อปรับปรุงคุณภาพรายการ ของ กลุ่มผู้รับผิดชอบงานวิทยุชุมชนของนครสวรรค์พร้อม
  - วิทยุชุมชนแม่वंกั ประเมินผลจากความตื่นตัว สนใจ ของอาสาสมัครที่ร่วมกระบวนการผลิต รายการ
  - วิทยุชุมชนหนองบัว ประเมินผลจากการสุ่มสอบถาม โดยการพูดคุยกับชาวบ้าน จากการ โทรศัพท์เข้ารายการของผู้ฟัง และ จากการเคลื่อนไหวในเรื่องการจัดการน้ำ ในพื้นที่

สรุปผลจากการประเมิน

จังหวัดอุบลราชธานี

1) วิทยุชุมชนเสียงแม่มนู การฝากฟังไม่ค่อยได้ผล เพราะปัจจุบัน มีปัญหาทางเทคนิค ด้านคุณภาพของสัญญาณ เนื่องจากมีคลื่นรบกวน เพราะมีผู้ทำวิทยุกระจายเสียงมาก หลังจากที่เมื่อปลายปี 2547 กรมประชาสัมพันธ์ประกาศให้วิทยุชุมชนมีโฆษณาได้ แต่จากการจัดเวทีสมัชชาคนฟัง เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2548 ที่ศูนย์ภูมิปัญญาไทบ้าน สรุปสาระสำคัญได้ว่า ชาวบ้านพอใจในการจัดเวทีสาธารณะ ทั้งสองครั้ง สำหรับผู้ไม่ได้เข้าร่วมเวที แต่ได้ฟังเทปที่เผยแพร่ในรายการระบุว่า มีสาระที่ให้ประโยชน์ และน่าสนใจ นอกจากนี้ การที่ วิทยุชุมชนเสียงแม่มนู มีคนจากหน่วยราชการมาออกอากาศ ทำให้ได้รับการยอมรับทั้งจากชาวบ้าน และ คนของภาครัฐ ตัวอย่าง เช่น เมื่อคืนวันที่ 30 กันยายนที่ผ่านมา เจ้าหน้าที่การไฟฟ้าปิดประตูเขื่อน ทำให้น้ำท่วมพื้นที่นาเหนือเขื่อนซึ่งยังไม่ได้เกี่ยวข้าว เมื่อผู้ฟังโทรศัพท์มาแจ้ง และ สถานีเปิดสายรับฟังปัญหา ทางเจ้าหน้าที่การไฟฟ้าจึงรีบเปิดประตูเพื่อระบายน้ำ นอกจากนี้ การจัดกิจกรรม “ดำเนินาเพลงกลอนหมอลำ” ยังทำให้วิทยุชุมชนเสียงแม่มนูเป็นที่รู้จักมากขึ้น ทั้งจากกลุ่มศิลปิน และ จากคนฟังที่ชื่นชอบผลงานที่น่าเสนอแทรกในเนื้อหาจากเวทีสาธารณะ เวทีสมัชชาคนฟังในครั้งนั้น มีข้อเสนอว่า การเผยแพร่แนวคิดและวิถีปฏิบัติเรื่องธรรมาภิบาล ควรจัดเวทีสัญจรไปในพื้นที่ต่าง ๆ โดยมีการเตรียมการ ดังที่โครงการดำเนินการ แล้วนำเทปมาออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง หรือถ่ายทอดสด โดยประสานกับวิทยุชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ จะสร้างความตื่นตัว และ สนใจ ทั้งเกิดประโยชน์ได้กว้างขวาง

2) วิทยุประชาสังคม อุบลฯ เนื่องจากในตัวเมืองอุบลฯมีสถานีวิทยุกระจายเสียงจำนวนมากจึงไม่อาจคาดหวังจำนวนคนฟังได้ แต่เมื่อมีการเปิดสายก็มีผู้ฟังโทรศัพท์แสดงความคิดเห็น แต่ส่วนใหญ่จะเป็นวัยรุ่น จึงต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ทางสื่ออื่น ซึ่งพบว่า สปอตวิทยุแม้จะเผยแพร่ได้บ่อยครั้ง แต่ผลคาดเดาได้ยาก จากปัญหาจำนวนคนฟัง สื่อที่เข้าถึงได้ดีคือป้ายผ้า ส่วนโปสเตอร์ดีดยาก เพราะที่สาธารณะที่อนุญาตให้ติดมีน้อย และ ขอความร่วมมือได้เพียงบางแห่ง ต้องใช้วิธีแจกเหมือนใบปลิว แทน ซึ่งต่อไปน่าจะพิจารณาจัดทำสื่อใบปลิวด้วย

จากการประเมินทำที่หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และ ผลต่อเนื่องจากการดำเนินโครงการ พบว่า สามารถกระตุ้นให้หน่วยงานราชการต้นตอที่จะรับฟังและดำเนินการแก้ไขปัญหาจราจรมากขึ้น เช่น ตำรวจจราจรเข้าไปแก้ไขปัญหาจราจรที่ตลาดหนองบัว สำนักงานขนส่ง มีการปรับปรุงงาน การให้ข้อมูล การออกใบอนุญาตขับขี่ แขวงทางบกมีการสื่อสารชี้แจงกรณีสร้างถนนไม่แล้วเสร็จ และการเปิดปิดไฟทางหลวง ฯลฯ นอกจากนี้ ยังพบว่า การติดตามประเด็นเรื่องการจราจร อย่างต่อเนื่องทำให้หน่วยงานราชการทำงานอย่างระมัดระวังมากขึ้น แม้แต่การเตรียมตัว เตรียมข้อมูล เพื่อให้พร้อมชี้แจงในรายการ และ ในเวทีสาธารณะ และยังทำให้ภาคราชการรับฟังประชาชนมากขึ้น เช่น ทางตำรวจจราจรได้ขอให้คณะผู้รับผิดชอบงาน ส่งมอบรายงานสรุปผลการดำเนินการ(ดังที่แนบส่งมาพร้อมรายงานสุดท้ายนี้) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการทำงานด้านวินัยจราจร ของตำรวจจราจร

จังหวัดนครสวรรค์

1) วิฑูษุมชนปากน้ำโพ ผู้รับผิดชอบการผลิตรายการ เกิดทักษะในการวิเคราะห์เนื้อหา การกำหนดวัตถุประสงค์รายการ การกำหนดแหล่งข้อมูล รวมทั้งได้พัฒนาทักษะการผลิตรายการด้วยคอมพิวเตอร์ (เนื่องจากต้องตัดต่อเสียงจากแหล่งข้อมูลที่บันทึกจากนอกสถานที่ และการจัดเวที จากเดิมที่มักจัดรายการแนว “เดี่ยวไมโครโฟน”) ทำให้เกิดตัวแบบรายการที่มีคุณภาพเชิงเนื้อหาขึ้นในสถานี และยังเป็นโอกาสในการพัฒนานักจัดรายการเยาวชนเพื่อสิ่งแวดล้อมด้วย

จากการพูดคุยกับผู้ฟัง และ ผู้มีตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า มีความพอใจ และได้ประโยชน์จากสาระที่รายการนำเสนอ รายการยังสามารถกระตุ้นความตื่นตัวในการมีเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นจากฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่สำคัญ คือ ข้อเสนอในรายการที่ออกอากาศเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2548 เรื่อง การบริหารจัดการบึงบอระเพ็ดแบบบูรณาการ ที่ควรมีเจ้าภาพชัดเจน โดยอาจแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติ มาดูแล ได้รับการรับรองโดยมติ ค.ร.ม. สัณยูธรที่นครสวรรค์ เมื่อ 1 พฤศจิกายน 2548 โดยการนำเสนอของ นาย ออบจ.นครสวรรค์

2) วิฑูษุมชนแม่वंกั ผลที่เกิดกับคนฟัง ยังไม่ชัดเจน แต่เห็นผลชัดเจนในกลุ่มอาสาสมัครจัดรายการ ที่เกิดประสบการณ์การผลิตรายการด้วยการออกไปเก็บข้อมูลจากสภาพพื้นที่ และจากแหล่งข้อมูลหลากหลายในชุมชน ทำให้ได้สาระที่เป็นรูปธรรมจริงของชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ประสบการณ์และเนื้อหารายการจากการค้นหาและนำเสนอประเด็นย่อยที่สอดคล้องกับประเด็นหลักรายการ และเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อชุมชน เช่น การพัฒนาเขื่อนขางลำน้ำแม่वंกั ที่สำคัญคือ การสามารถขยายแนวร่วมอาสาสมัครเยาวชนผู้ทำงานวิฑูษุมชน เพื่อการรักษาทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ และ แหล่งน้ำ

3) วิฑูษุมชนหนองบัว ผู้ฟังมีความสนใจ โดยประเมินจากการโทรศัพท์ที่เข้ามาในรายการ ส่วนผลที่มีต่อประเด็นปัญหาเรื่องน้ำ คือ รายการมีส่วนทำให้เกิดแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งน้ำหนองบัวอย่างมีส่วนร่วม เกิดกระแสความตื่นตัวของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการ

เสนอแนะแนวทางการจัดการแหล่งน้ำในตำบลชุมชน เสริมสร้างความร่วมมืออันดีระหว่าง อบต.กับชุมชน ในการจัดการแหล่งน้ำ นอกจากนี้ รายการยังเป็นช่องทางการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งในพื้นที่

กรอบงานที่ 5 การถอดบทเรียนการดำเนินการ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนา คู่มือการ
ดำเนินการวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล

5.1) การถอดบทเรียนการดำเนินการ

จังหวัดอุบลราชธานี

จัดกิจกรรมการสัมมนาเพื่อถอดบทเรียนการดำเนินการ โดย คณะผู้ทำงานของทั้งสองจุดปฏิบัติการ มีมติให้ไปจัดที่จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทยุชุมชนคนฮักถิ่น กิ่งอำเภอประจักษ์ศิลปาคม จ.อุครธานี ซึ่งจะเกิดผลเชื่อมโยง คือ ทำให้เพื่อนที่วชช.คนฮักถิ่น ได้ร่วมรับรู้แนวคิดและแนวทางทำงานวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับพื้นที่ที่ใช้วิทยุชุมชน เพื่อเป้าหมายการรักษาสิทธิชุมชนบนฐานทรัพยากร เช่นที่ชุมชนที่กิ่งอำเภอประจักษ์ศิลปาคม จ.อุครธานี กำลังดำเนินการอยู่

สาระสำคัญจากการร่วมถอดบทเรียน สรุปได้ ดังนี้

1) วิทยุชุมชนเสียงแม่มูน ในทัศนะของอาสาสมัครที่ร่วมทำงานโครงการ ระบุว่า โครงการนี้สร้างโอกาสในการสื่อสารกับคนของภาครัฐ ทำให้คนภาครัฐเข้ามามีส่วนทำงานกับชุมชนในพื้นที่ที่ถูกมองว่าไม่เห็นด้วยกับการสร้างเขื่อน ทำให้ชาวบ้านได้ถามในสิ่งที่อยากรู้ และได้รู้วาระการคิด และทำอะไร (วชช.เสียงแม่มูน อาจถูกมองว่าเป็นวิทยุชุมชนกลุ่มด้านเขื่อน จึงไม่เคยมีคนจากภาครัฐเข้าไปใช้หรือให้ความร่วมมือกับสถานี ทั้งที่ในความจริง ลักษณะการทำงานก็เหมือนวชช.ทั่วไป-ผู้รายงาน) นอกจากนี้ การนำเสนอรายการที่มีคนภาครัฐมาชี้แจงในเรื่องที่อยู่ในความสนใจของชุมชน ทำให้สถานีฯได้รับการยอมรับในฐานะเป็นช่องทางเชื่อมภาครัฐกับชุมชน ส่วนการทำกิจกรรมกับชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มศิลปินพื้นบ้าน ทำให้ได้ทั้งเพื่อนศิลปิน และ คนฟังเพิ่มมากขึ้น สาระสำคัญของประสบการณ์ที่ตัวแทนผู้ทำงานวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล นำไปถ่ายทอดต่อที่ วชช.คนฮักถิ่น จ.อุครธานี คือ การนำเรื่องที่ต้องการสื่อสารมาออกแบบการนำเสนออย่างหลากหลาย แทนที่จะเสนอโดยคนๆเดียวพูด อย่างรายการวิทยุชุมชนทั่วไป ทำให้เรื่องที่ต้องการเสนอได้รับความสนใจ และความเข้าใจมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดเวทีสาธารณะที่ทำให้คนหลากหลายทั้งภาคราชการ ชาวบ้าน นักวิชาการ ฯลฯ มาพบและแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็นกัน จะทำให้น่าสนใจและได้ประโยชน์มากขึ้น

ในทัศนะของนักวิชาการ และ นักพัฒนาภาคเอกชน ที่ร่วมสนับสนุนการทำงานของอาสาสมัครวิทยุชุมชนเสียงแม่มูน สรุปได้ว่า การจะทำให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ระหว่างภาครัฐกับชุมชน ในประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยมิโนโยบาย หรือ แผนปฏิบัติงานภาครัฐ เป็นเงื่อนไขหรือตัวแปรสำคัญนั้น การทำงานของภาคชุมชนแต่เพียงลำพัง อาจจะเป็นไปได้ยาก จำเป็นต้องมี “พี่เลี้ยง” โดยเฉพาะจากภาควิชาการ เข้ามาร่วมสนับสนุน ดูแล อาจจะเริ่มด้วย การจัดเวทีสาธารณะเคลื่อนที่ไปตามชุมชนต่าง ๆ เพื่อสร้างวัฒนธรรมธรรมาภิบาลทั้งในชุมชนและสังคมราชการ โดยมีประเด็น

สาธารณะของชุมชนนั้น ๆ เป็นรูปธรรมของการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และ ความตื่นตัวในเรื่อง ธรรมชาติ ความเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและ เป็นเรื่องจำเป็น เมื่อดำเนินการไปสู่ระยะ อาสาสมัครผู้ทำงาน วิทยุชุมชน ก็น่าจะสามารถพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านการคิดประเด็น การกำหนดแหล่งข้อมูล และ การดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูล ความคิดเห็นมานำเสนอในรายการวิทยุชุมชน

2) วิทยุประชาสังคม อ.เมือง จ.อุบลฯ บทเรียนและประสบการณ์ที่ได้ คือ เห็นว่า การใช้วิทยุชุมชน และ กระบวนการทำงานที่มีเรื่องธรรมชาติ เป็นสิ่งที่มีคุณค่า และ ประโยชน์ จนสามารถเห็น การเปลี่ยนแปลงได้ในระหว่างดำเนินการโครงการ เช่น

- นับเป็นครั้งแรกที่มีนายตำรวจระดับสูง เข้า ร่วมกิจกรรมวิทยุชุมชนในประเด็น การจราจร เพราะแต่เดิมที่ผ่านมา ตัวแทนจากหน่วยงานตำรวจจราจรจะไม่ให้สัมภาษณ์ ไม่เข้าร่วมเวทีสาธารณะ แต่เมื่อมีการนำประเด็นนี้ออกอากาศไประยะหนึ่ง นายตำรวจด้านการจราจรที่มีตำแหน่งสูง ได้ เข้าร่วมเวทีประชุมโต๊ะกลม แต่เมื่อมีเวทีสาธารณะ ครั้งที่สองก็ไม่เข้าร่วมเวทีอีก อาจสรุปได้ว่า ยินดีร่วมมือ แต่หลีกเลี่ยงการปรากฏทางสื่อ และเวทีสาธารณะ

- ผู้จัดรายการที่นำสาระไปแทรกในรายการ ระบุว่า การติดตามประเด็นใดอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างความสนใจและการมีส่วนร่วมจากผู้ฟังได้ โดยเฉพาะเมื่อมีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออื่นเช่นป้ายโปสเตอร์ สปอศวิทยุ จะสามารถสร้างความตื่นตัว ความสนใจได้ และ จากการนำเสนอประเด็นนี้ต่อเนื่อง ผู้ผลิตรายการเองก็ได้ปรับเปลี่ยนพัฒนาวิทยุจราจรของตนเองด้วย และจากการพูดโน้มน้าวเชิญชวนผู้ฟัง ก็ขยายเป็นการเชิญชวนกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดในชีวิตประจำวันให้มีวิทยุจราจร

- นอกจากนั้น ยังพบว่า การจะใช้วิทยุชุมชน เพื่อผลการเปลี่ยนแปลงในทางสังคมนั้น จำเป็นต้องมีการออกแบบ การจัดการเนื้อหา การนำเสนอรายการ และ การสื่อสารประชาสัมพันธ์ อย่างมีประสิทธิภาพ และ การจะได้ผลอย่างแท้จริง ต้องมีการนำเสนอรายการอย่างต่อเนื่องแต่น่าสนใจ ทั้งความเข้มของเรื่องราวที่สอดคล้องกับสถานการณ์ ความหลากหลายของเนื้อหา และ รูปแบบการนำเสนอ

- ที่เป็นห่วง คือ เมื่อโครงการนี้จบลง เนื้อหารายการวิทยุประชาสังคมในเรื่องวิทยุจราจร ก็อาจจะแผ่วหรือน้อยลงและหายไปที่สุด ดังนั้น หากต้องการให้สื่อวิทยุกระจายเสียง มีส่วนสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมเพื่อธรรมชาติอย่างแท้จริง ควรจัดให้เป็นนโยบายระดับจังหวัด โดยมีการจัดกระบวนการให้ความรู้ และ ชี้นำวิธีการดำเนินการอย่างเช่นที่โครงการนี้ดำเนินการ ให้กับสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกประเภทในจังหวัด เพื่อให้ไปค้นหาแนวทางการพัฒนาให้มีรายการเพื่อพัฒนาวัฒนธรรม “ธรรมชาติ” ขึ้นในสถานีของตน และหากต้องการให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงอย่างแท้จริง ต้องมีการณรงค์หรือปฏิบัติการทางสังคมควบคู่ไปด้วย เช่น กรณีวิทยุจราจรที่จ.อุบลฯ ซึ่งมีเด็กเยาวชนเป็นกลุ่มสำคัญ อาจจะดำเนินการเชิญชวนให้เข้ามาร่วมผลิตรายการหรือร่วมกิจกรรม และ ต้องดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความร่วมมือจาก สถานศึกษา ครอบครัว และ ชุมชน ควบคู่ไปด้วย เช่นกัน

เนื่องจากแกนประสานคือ นครสวรรค์ฟอรั่ม มิได้วางแผนและดำเนินการในเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 12 มกราคม 2549 ผู้อำนวยการโครงการฯ จึงขอนัดประชุม เพื่อติดตามผลการดำเนินการ และ สรุบบทเรียน โดยมีผู้เข้าร่วมกิจกรรม คือ ผู้ประสานงานนครสวรรค์ฟอรั่ม 1 คน ตัวแทน วชช.ปากน้ำโพ 2 คน ตัวแทนวชช.หนองบัว 4 คน และ ตัวแทน วชช.แม่वंก 2 คน สรุปสาระสำคัญ ได้ ดังนี้

1) วิถุชุมชนปากน้ำโพ ได้เรียนรู้ว่า รายการ และ กิจกรรมที่ดำเนินการ ได้ส่งผลกระทบต่อ ความสนใจ โดยเฉพาะจากในหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลบึงบอระเพ็ด และ ชุมชนที่อาศัยในเขตบึง ประกอบกับปี 2548 นับเป็นครั้งแรกที่บึงบอระเพ็ดไม่มีน้ำ จึงจำเป็นที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลบึงต้องหันหน้ามาพูดจากัน จากเดิมที่ต่างคนต่างทำ และมีความขัดแย้งทั้งวิธีคิด และ วิธีการทำงาน รายการวิถุชุมชน “รู้บ้าน ส่องเมือง บึงบอระเพ็ด” ยังมีส่วนสร้างกระแสความสนใจ และ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะที่มีนำไปเสนอในการประชุม ครม.สัญจรที่นครสวรรค์ เมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน ที่ผ่านมา และ ครม.มีมติให้ตั้งคณะกรรมการระดับชาติ ทุกวันนี้ รายการ “รู้บ้าน ส่องเมืองฯ” ก็ยังเป็นช่องทางในการนำเสนอความคืบหน้าการทำงานของคณะกรรมการระดับชาติ และ การทำงานของภาคราชการในจังหวัด ต่อกรณีการบริหารจัดการบึงบอระเพ็ด

2) วิถุชุมชนแม่वंก ได้เรียนรู้ถึง พลังของวิถุชุมชน ในการพัฒนาชุมชน โดยที่ต้องมีการออกแบบ และ การจัดการ เพื่อให้ได้ประเด็น และการนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจ จากแหล่งข้อมูลเกี่ยวข้องที่หลากหลาย

3) วิถุชุมชนหนองบัว ได้เรียนรู้ว่า สื่อวิถุชุมชน ทำให้ อดต.ฟังประชาชน และ พูดกับประชาชนมากขึ้น ทั้งยังสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีคิดในการใช้งบประมาณของ อดต. ซึ่งแต่เดิมสนใจแต่เรื่องการสร้างถนน มาสนใจในการพัฒนาลำคลองสำคัญ 3 สาย ซึ่งในปัจจุบัน ดินเงิน รวมทั้งการหาแนวทางการจัดทำฝายกั้นน้ำในลำคลอง ซึ่งจะส่งผลในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำของชุมชน 9 ตำบลได้ในระดับหนึ่ง

5.2) ข้อเสนอต่อแนวทางการพัฒนา คู่มือการดำเนินการวิถุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล

ควรมีการสนับสนุนต่อเนื่องให้โครงการนี้ นำประสบการณ์จากการทำงาน ไปดำเนินการ

- จัดทำสรุปกระบวนการ ข้อค้นพบ และ ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมทั้งในการทำงาน และ ในรายการ เพื่อจัดพิมพ์เป็นหนังสือเผยแพร่แนวทางการดำเนินการ “วิถุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล”
- พัฒนาชุดสื่อที่เป็นคู่มือในการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องธรรมาภิบาล โดยคำนึงถึงการเรียนรู้มีส่วนร่วม ผสานกับประสบการณ์ในชีวิตจริง จนได้ประเด็น และ กระบวนการทำงาน ผลิตรายการวิถุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล ดังที่โครงการนี้ได้ดำเนินการอย่างประสบความสำเร็จ
- พัฒนาชุดสื่อและองค์ความรู้ของกระบวนการพัฒนาการนำเสนอรายการวิถุชุมชน

เพื่อธรรมาภิบาล โดยมีตัวอย่าง จากรูปธรรมในโครงการ พร้อมข้อเสนอแนะ เพราะ ผลผลิตรายการในโครงการ ส่วนใหญ่ยังจำเป็นต้องปรับปรุง เพื่อสร้าง คุณค่า และ ความสนใจให้รายการ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ ของรายการวิทยุกระจายเสียง

2.2 การส่งมอบผลงาน ประกอบด้วย

- รายงานสุดท้าย (Exit Report) ที่นำเสนอกระบวนการ และ ผลการดำเนินการ บทเรียน / ประสบการณ์ที่ได้ ข้อเสนอแนะ และ แนวทางการจัดทำคู่มือการผลิตรายการวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล (ไทย – อังกฤษ)
- เอกสารจากกระบวนการทำงานและ สรุปสาระสำคัญจากรายการพร้อมซีดีข้อมูล ซีดี ผลผลิตสื่อเสียง และ สื่อประกอบ (ไทย)

2.3 ข้อเสนอแนะต่อการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบราชการ

**** ขอนำไปเสนอรวมในข้อ 4

3. สรุปภาพรวมประสบการณ์จากการดำเนินโครงการ

3.1 ประสบการณ์และบทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ

3.1.1 ในส่วนของผู้อำนวยการโครงการ

(1) ประเด็น “ธรรมาภิบาล” เมื่อผ่านกระบวนการดำเนินการที่สามารถสร้างความชัดเจน เข้าใจได้ง่าย มองเห็นรูปธรรมที่สัมผัสได้ในชีวิตจริงแล้ว จัดได้ว่าเป็นประเด็นที่ชุมชนทั้งในเมือง และ ชนบทสนใจ และมีความต้องการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น ที่สำคัญต่าง ต้องการได้รับข้อมูล และ คำชี้แจงจากหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้น ๆ แม้ในชุมชนที่มีปัญหาเกี่ยวกับภาครัฐ ก็ยืนยันว่า การมีช่องทางการสื่อสาร กับหน่วยงานภาครัฐ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยวิธีการอย่าง สร้างสรรค์นั้น เป็นสิ่งจำเป็น และเป็นความต้องการของชุมชน เป็นอย่างมาก

(2) สื่อวิทยุชุมชน เป็นสื่อที่ยังต้องการการพัฒนา ในการออกแบบการทำงานเพื่อผลิต รายการวิทยุ รวมทั้งการจัด และ การดำเนินกิจกรรมการสื่อสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในงานที่หวัง ผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือ พฤติกรรม ผู้ฟังรายการ / ชุมชน เช่นงานในโครงการนี้ สาเหตุสำคัญ เพราะ วิทยุชุมชน ส่วนใหญ่ ในปัจจุบันคุ้นชิน กับการทำงาน แบบ “เดี่ยว หรือ คอลไมโครโฟน” หรือ แนวการพูดแบบสลับ สลับ การนำเสนอเพลง แต่ไม่ถนัด ไม่คุ้นเคยกับการทำงานที่มีการวางแผนงาน เพื่อ นำเสนอรายการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ รวมทั้งการผลิตรายการที่มีคุณค่า น่าสนใจ โดยมีผู้ร่วม นำเสนอข้อมูล และ ความคิดเห็นที่หลากหลาย อย่างคำนึงถึงการมีส่วนร่วม อีกทั้งยังขาดทักษะ ในการ ออกแบบกิจกรรม รวมทั้ง การสื่อสาร เพื่อสร้างพลังดึงดูดความสนใจให้รายการ แต่หากได้รับการชี้แนะ และ ทุนสนับสนุนบ้าง ก็จะสามารถ ดำเนินการได้

(3) ด้วยงบประมาณที่ได้รับ และ งบประมาณที่ให้ผู้รับโครงการ ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา แนะนำส่งเสริม และ พัฒนา ทักษะการทำงานให้วิทยุชุมชนที่ร่วมโครงการ จึงเป็นลักษณะ พบกันตาม วาระที่วิทยุชุมชนร่วมโครงการต้องการ หรือ เมื่อโครงการต้องการไปตามงาน โดยต้องใช้กลไกการ ประสานการทำงานกับผู้ประสานงานในพื้นที่ ซึ่งมีภาระงานอื่นมากมาย เกิดเงื่อนไขว่า งานจะมี ประสิทธิภาพถ้าได้กลุ่มงานที่มีความรับผิดชอบ ทำงานตามแผนงานที่ตกลงกัน ภายใต้งบประมาณที่ จัดสรรให้เพียงพอโดยยึดหลักให้เกียรติและไว้วางใจในการบริหารงบประมาณที่โปร่งใส เพื่อการ ทำงานอย่างคล่องตัว แต่หากกลุ่มผู้ร่วมโครงการ หรือผู้ประสานงาน มีภาระงานมาก รับผิดชอบงานได้ไม่ เต็มที่ ก็ยากที่จะดูแลอย่างใกล้ชิด และยากที่จะประกันประสิทธิภาพการบริหารงาน และ การบริหารเงิน งบประมาณได้ ดังนั้น หาก กพร. และ World Bank จริ่งจ้งในการพัฒนาสถานีวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล แล้ว ในการดำเนินการต่อเนื่อง ดังเสนอในหัวข้อ 2.3 ข้างต้น จำเป็นต้องมีงบประมาณจ้างผู้ประสานงาน ในพื้นที่ของสถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน เพื่อดูแลให้งานพัฒนาไปอย่างมีทิศทาง และมีคุณภาพ

(4) การเลือกพื้นที่และกลุ่มร่วมโครงการ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะในช่วงเริ่มต้น พัฒนาแนวทางการทำงาน “วิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล” จากการบริหารและดูแลโครงการ ทำให้ได้ ประสพการณ์ว่า ควรเลือกพื้นที่ร่วมโครงการ ที่ชุมชนมีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งและตื่นตัว ในประเด็น ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อชุมชนในพื้นที่กระจายเสียงของวิทยุชุมชนที่ร่วมโครงการ มากกว่า เลือก กลุ่ม คนทำงานที่มีความตื่นตัวแต่ไม่ได้เป็นผู้รับผลกระทบโดยตรงจากประเด็นนั้น ๆ เพราะจะค่อนข้าง ทำงาน เพื่อให้ได้ “รายการ” มากกว่า ทำงาน “วิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาลของชุมชน”

3.1.2 ในส่วนของผู้ร่วมโครงการ

*** นำเสนอไปแล้วในหัวข้อ การถอดบทเรียน

3.2 อุปสรรคการดำเนินโครงการ คือ

- ผู้ประสานงานในพื้นที่ขององค์กรร่วมโครงการ มีภาระงานมาก และวิทยุชุมชนร่วมโครงการบางแห่งขาดเครื่องมือในการบันทึกเสียงรายการ และ ไม่นัดในการบันทึก และจัดทำรายงาน
- โครงการไม่มีงบประมาณเพียงพอในการให้สถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชนมีผู้ ประสานงานของสถาบันลงไปดูแลการดำเนินการโครงการ อย่างใกล้ชิด ต่อเนื่อง
- ปัจจุบัน คลื่นวิทยุชุมชน รับได้ไม่ชัด เพราะมีการส่งกระจายเสียงกันมากด้วย เครื่องที่มีกำลังส่งแรง

4 ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบราชการ

ในภาพรวมของโครงการ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- กพร. และ World Bank ควรพิจารณาสาระในรายงานฉบับนี้ เพื่อสรุปเสนอเป็นข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในพื้นที่ 2 จังหวัด เพื่อให้ใช้ ช่องทาง สื่อวิทยุกระจายเสียง ในการสร้างรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้นของธรรมาภิบาลในประเด็นที่วิทยุชุมชน แต่ละแห่งได้ดำเนินการ สร้างความต่อเนื่องของการสื่อสารระหว่างภาครัฐ กับ ประชาชน ผ่านช่องทางวิทยุชุมชน หรือ อาจเสนอแนะให้จังหวัดมีการจัดทำเป็นแผนจังหวัดในเรื่องนี้ ตามข้อเสนอของวิทยุประชาสังคม อุบลราชธานี

- กพร. และ World Bank ควรสนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการในระยะที่ 2 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการผลิตรายการ โดยการจัดหลักสูตรอบรมผู้ให้การอบรม (Training the Trainers) โดยอาจเริ่มที่ 2 จังหวัดร่วมโครงการ ซึ่งทั้งมูลนิธิประชาสังคมอุบลราชธานี และ นครสวรรค์ฟอรัม ต่างก็มีศักยภาพเชิงกายภาพหรือพื้นที่ที่จะสนับสนุนการดำเนินการ โดยมีสถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน เป็นหน่วยงานวิชาการรับผิดชอบในการพัฒนาและปฏิบัติการด้านการฝึกอบรม ควบคู่ไปกับการพัฒนาคำแนะนำในกระบวนการจัดเวทีสาธารณะสัญจร เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม “ธรรมาภิบาล” ซึ่งจำเป็นต้องมีการสนับสนุนเครื่องมือสำคัญ คือ ชุดเครื่องส่งกระจายเสียงกระเป๋าหิ้ว (Suitcase Radio Transmitter) ดังที่ UNESCO สนับสนุนงบประมาณการจัดซื้อและดำเนินการในงานวิทยุชุมชนสัญจร เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้หญิง ของกลุ่มวิทยุชุมชนในประเทศพิจิ

ในระยะที่ 2 นี้ กพร. และ World Bank ควรสนับสนุนการพัฒนาคู่มือสำหรับการฝึกอบรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล และ คู่มือการจัดรายการ เวทีสาธารณะสัญจร เพื่อเสริมสร้าง ธรรมาภิบาล ซึ่งจะรวมถึงการถ่ายทอดสด และการนำสาระสำคัญจากเวที มาผลิตเป็นรายการเพื่อออกอากาศทางวิทยุชุมชนด้วย

การสนับสนุนในระยะที่ 3 คือ การทดลองขยายผลการดำเนินการในพื้นที่ และ ในสถานีวิทยุชุมชนแห่งใหม่ โดยสถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน จะเพียงแนะนำการดำเนินการ โดยมีคู่มือและสื่อประกอบ เป็นเครื่องมือสำคัญ จากนั้นสถาบันพัฒนาสื่อภาคประชาชน รับผิดชอบ หาข้อสรุปจากข้อเสนอแนะของผู้ใช้คู่มือและสื่อ เพื่อนำมาปรับปรุง คู่มือ และ สื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ก่อนที่ กพร. และ World Bank จะสนับสนุนให้มีการจัดทำ เพื่อใช้ในการดำเนินการ “วิทยุชุมชนเพื่อธรรมาภิบาล” อย่างแพร่หลาย ต่อไป

5. ภาคผนวก ประกอบด้วย

- 5.1 สำเนารายงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงาน เช่น บันทึกการประชุม กำหนดการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น โดยนำส่งทั้งที่เป็นเอกสาร และ ซีดีข้อความ
- 5.2 สำเนาเสียงรายการ ที่บันทึกลงแผ่นซีดี
- 5.3 สำเนาสื่อที่ผลิตในโครงการ ทั้งที่เป็นสำเนาเอกสาร เช่น โปสเตอร์ และ ที่นำเสนอในแผ่นซีดี ที่บันทึกเสียง สปอตโฆษณา และ ภาพ ที่บันทึกจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ .

